

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«19» березня 2024 року

№ 60/14-р/к

справа № 325/60/108-рп/к.23

м. Київ

*Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції*

Рішенням від 02.02.2011 № 98 (із змінами) виконавчий комітет Черкаської міської ради (далі – Виконком) затвердив Положення про порядок встановлення режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»** (далі – Положення), яким було передбачено, зокрема, обов'язок суб'єктів господарювання некомунальної форми власності погоджувати з Департаментом економіки та розвитку Черкаської міської ради (далі – Департамент) режим роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**.

Проте, чинним законодавством України не надано повноваження виконавчим органам відповідних рад щодо встановлення режиму роботи підприємств, установ, організацій, що не належать до комунальної власності, як і скасування такого.

Оскільки Положення було обов'язковим для всіх суб'єктів господарювання, незалежно від форм власності, які здійснюють діяльність на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, суб'єкти господарювання некомунальної форми власності не могли відмовитися від проходження процедури погодження з Департаментом режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**.

Наведені дії Виконкому обмежували право суб'єктів господарювання некомунальної форми власності на самостійність здійснення господарської діяльності у вигляді обов'язку погоджувати з Департаментом режим роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, що, в свою чергу, створювало бар'єри вступу на ринок через впровадження неправомірної процедури погодження режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, а також можливість Департаменту відмовити у такому погодженні.

Під час розгляду справи № 325/60/108-рп/к.23 Виконком припинив вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом прийняття рішення від 24.01.2024 № 73 «Про визнання таким, що втратило чинність рішення виконавчого комітету Черкаської міської ради від 02.02.2011 № 98 «Про затвердження Положення про порядок встановлення режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**» зі змінами».

За результатом розгляду справи № 325/60/108-рп/к.23 такі дії Виконкому визнано порушенням, передбаченим абзацом дев'ятим частини другої статті 15 та пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (антиконкурентні дії органу місцевого самоврядування).

Адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 325/60/108-рп/к.23 про порушення Виконкомом законодавства про захист економічної конкуренції та подання Третього відділу досліджень і розслідувань від 01.03.2024 № 60-03/47п з попередніми висновками у зазначеній справі,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

(1) Північним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення), з метою виконання завдань покладених Законом України «Про Антимонопольний комітет України», здійснювався державний контроль за дотриманням органами місцевого самоврядування Київської, Житомирської, Черкаської та Чернігівської областей вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час встановлення режиму роботи закладів торгівлі, ресторанного господарства, сфери послуг, відпочинку та розваг.

(2) Відділенням направлено, зокрема, до Черкаської міської ради лист про надання інформації від 29.05.2023 № 60-02/2416/2.

(3) Департамент листом від 12.06.2023 № 8690-01-5 (вх. Відділення від 28.06.2023 № 60-01/2191), надав відповідь на лист про надання інформації від 29.05.2023 № 60-02/2416/2.

(4) За результатами здійснення вищевказаного державного контролю, адміністративна колегія Відділення надала Виконкому обов'язкові для розгляду рекомендації від 21.08.2023 № 60/15-рк/к припинити дії, які містять ознаки порушення, передбаченого частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», шляхом приведення Положення у відповідність до вимог чинного законодавства України.

(5) У зв'язку з невиконанням у встановлений строк положень вказаних рекомендацій розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 19.12.2023 № 60/108-рп/к (далі – Розпорядження) розпочато розгляд справи № 325/60/108-рп/к.23 за ознаками вчинення Виконком порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого абзацом дев'ятим частини другої статті 15 та пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, якими встановлюються не передбачені законами України обмеження самостійності підприємств щодо реалізації товарів і надання послуг в об'єктах торгівлі та сфери послуг на території *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.

(6) Листом від 20.12.2023 № 60-02/5308 Відділенням направлено копію розпорядження про початок розгляду справи № 325/60/108-рп/к.23 на адресу Виконкому.

(7) Відділенням направлено Виконкому лист про надання інформації від 29.01.2024 № 60-02/326.

(8) Департамент листом від 29.01.2024 № 21438-01-21 (вх. Відділення від 13.02.2024 № 60-01/599) надав відповідь на Розпорядження.

(9) Черкаська міська рада листом від 09.02.2024 № 957/2495-01-21 (вх. Відділення від 19.02.2024 № 60-01/685) надала відповідь на лист про надання інформації від 29.01.2024 № 60-02/326.

- (10) За результатами збору та аналізу доказів у справі складено подання від 14.12.2023 № 60-03/276п про попередні висновки у справі № 95/60/97-рп/к.21 (далі – Подання).
- (11) Листом від 04.03.2024 № 60-02/912 Виконкому було направлено копію Подання.
- (12) Відповідно до інформації, розміщеної на вебсайті акціонерного товариства «Укрпошта» за посиланням <https://track.ukrposhta.ua/tracking-UA.html>, лист від 04.03.2024 № 60-02/912 (штрихкодний ідентифікатор № 0600095574251) було вручено Виконкому 11.03.2024.
- (13) Станом на дату прийняття рішення будь-яких зауважень чи заперечень щодо змісту Подання від Виконкому до Відділення не надходило.

2. Відповідач

- (14) Черкаська міська рада включена до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, є юридичною особою з організаційно-правовою формою – орган місцевого самоврядування. Ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, місцезнаходження: **«Інформація, доступ до якої обмежено»**. Вид діяльності за КВЕД **«Інформація, доступ до якої обмежено»**.
- (15) Відповідно до статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі – Закон) місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які передбачають спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.
- (16) Згідно із статтею 10 Закону сільські, селищні, міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією, цим та іншими підзаконними актами.
- (17) **Виконавчий комітет Черкаської міської ради** відповідно до даних Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань є юридичною особою з організаційно-правовою формою – орган місцевого самоврядування. Ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, місцезнаходження: **«Інформація, доступ до якої обмежено»**. Вид діяльності за КВЕД **«Інформація, доступ до якої обмежено»**.
- (18) Відповідно до статті 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи, які є підконтрольними і підзвітними відповідним радам.
- (19) Згідно із частиною першою статті 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування є юридичними особами і наділяються цим та іншими законами власними повноваженнями, в межах яких діють самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність відповідно до закону.
- (20) Отже, відповідно до статті 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» Черкаська міська рада та Виконком входять до системи місцевого самоврядування.

3. Нормативно-правове регулювання

(21) Відповідно до статті 73 Закону акти ради, міського голови, виконавчого комітету, прийняті в межах своєї компетенції, є обов'язковими для виконання всіма розташованими на відповідній території органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами, а також громадянами, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.

(22) Частиною третьою статті 24 Закону передбачено, що органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим - також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.

(23) Статтею 30 Закону визначено повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку.

(24) Так, до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать, зокрема, такі повноваження:

- власні (самоврядні) - встановлення зручного для населення режиму роботи підприємств комунального господарства, торгівлі та громадського харчування, побутового обслуговування, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад (підпункт 9 пункту «а» статті 30 Закону);
- делеговані - встановлення за погодженням з власниками зручного режиму роботи розташованих на відповідній території підприємств, установ та організацій сфери обслуговування незалежно від форм власності (підпункт 4 пункту «б» статті 30 Закону).

(25) Пунктом 13 Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 № 833, передбачено, що:

- режим роботи торговельного об'єкта та закладу ресторанного господарства, що належать до комунальної власності, встановлюється органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства;
- для закладу ресторанного господарства, який обслуговує споживачів на підприємствах, в установах та організаціях, режим роботи **встановлюється суб'єктом господарювання** за домовленістю з їх адміністрацією.

(26) Пунктом 19 Правил роботи дрібнороздрібної торговельної мережі, затверджених наказом Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України від 08.07.1996 № 369, режим роботи об'єктів дрібнороздрібної торговельної мережі **встановлюється суб'єктом господарювання самостійно**, а у випадках, передбачених законодавством, за погодженням з органами місцевого самоврядування.

(27) Особливості продажу окремих груп продовольчих та непродовольчих товарів, здійснення різних видів торгівлі, роботи закладів ресторанного господарства визначені: Правилами роздрібної торгівлі продовольчими товарами, затвердженими наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 11.07.2003 № 185, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 23.07.2003 за № 628/7949, Правилами

роздрібної торгівлі непродовольчими товарами, затвердженими наказом Міністерства економіки України від 19.04.2007 № 104, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.11.2007 за № 1257/14524, Правилами роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства, затверджених наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 24.07.2002 № 219, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20.08.2002 за № 680/6968.

(28) Крім того, відповідно до частини шостої статті 24 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» сільські, селищні, міські ради затверджують правила додержання тиші в населених пунктах і громадських місцях, якими з урахуванням особливостей окремих територій (курортні, лікувально-оздоровчі, рекреаційні, заповідні тощо) установлюються заборони та обмеження щодо певних видів діяльності, що супроводжуються утворенням шуму, а також установлюється порядок проведення салютів, феєрверків, інших заходів із використанням вибухових речовин і піротехнічних засобів.

(29) Згідно з частиною другою та третьою статті 24 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» шум на захищених об'єктах *(в тому числі жилих будинках і прибудинкових територіях)* при здійсненні будь-яких видів діяльності не повинен перевищувати рівнів, установлених санітарними нормами для відповідного часу доби.

(30) У нічний час, із двадцять другої до восьмої години на захищених об'єктах забороняються гучний спів і викрики, користування звуковідтворювальною апаратурою та іншими джерелами побутового шуму, проведення салютів, феєрверків, використання піротехнічних засобів.

(31) Разом з тим, передбачені частиною другою та третьою статті 24 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» вимоги щодо обмеження певних видів діяльності, які супроводжуються шумом, не поширюються, зокрема, на:

- здійснення в закритих приміщеннях будь-яких видів діяльності, які супроводжуються шумом, за умов, що виключають проникнення шуму в прилеглі приміщення, в яких постійно чи тимчасово перебувають люди;
- здійснення в закритих приміщеннях будь-яких видів діяльності, які супроводжуються шумом, за умов, що виключають проникнення шуму за межі таких приміщень.

(32) При цьому, чинним законодавством України не надано повноваження виконавчим органам відповідних рад щодо встановлення режиму роботи підприємств, установ, організацій, які не належать до комунальної власності, без погодження такого режиму із власником, як і скасування такого.

(33) Наведена правова позиція підтверджена постановою Верховного Суду від 27.05.2021 у справі № 691/1305/16-а.

(34) Аналогічна позиція також розміщена на офіційному вебсайті Державної регуляторної служби України за посиланням <https://www.drs.gov.ua/press-room/vymogy-oms-shhodo-pogodzhennya-rezhymu-roboty-kafe-ta-magazyniv-bezpidstavni/>, згідно з якою:

- механізм надання такої адміністративної послуги як погодження режиму роботи є надуманим та не регламентованим законодавчо, а прийняття актів, які його запроваджують, не відповідає чинному законодавству України;
- підприємці мають право самостійно встановлювати режим роботи й не зобов'язані погоджувати його з жодними органами (крім окремих випадків, встановлених законом).

– важливим є той факт, що органи місцевого самоврядування встановлюють режим роботи «за погодженням з власниками», а не навпаки.

4. Обставини справи

(35) Положення про порядок встановлення режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, затверджене рішенням Виконкому від 02.02.2011 № 98 (із змінами внесеними рішеннями Виконкому від 14.06.2011 № 815 та від 28.05.2012 № 774), визначає порядок встановлення суб'єктам господарювання режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**.

(36) При цьому, пунктом 1.2 Положення передбачено, що Положення **є обов'язковим для всіх суб'єктів господарювання, незалежно від форм власності**, які здійснюють діяльність на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**.

(37) Пунктами 2.1 - 2.7 розділу 2 Положення визначено порядок оформлення та видачі документа про встановлення режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг.

(38) Суб'єктам господарювання видається документ про встановлення режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг (далі – Документ).

(39) Документ видається про встановлення режиму роботи:

- стаціонарних, напівстаціонарних об'єктів торгівлі та сфери послуг;
- об'єктів дрібнороздрібної торговельної мережі та сфери послуг.

(40) Документ видає Департамент.

(41) Документ дійсний на період діяльності об'єктів торгівлі та сфери послуг.

(42) Пунктами 3.1 - 3.9 розділу 3 Положення визначено порядок розгляду заяв на встановлення режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг.

(43) Для встановлення режиму роботи суб'єкт господарювання подає такі документи:

- для стаціонарних, напівстаціонарних об'єктів торгівлі та сфери послуг (пункт 3.1.1 розділу 3 Положення):

а) заява встановленого зразка із зазначенням бажаного режиму роботи;

б) копія виписки або витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань;

в) копія документа, який свідчить про право заявника на використання відповідного об'єкта (свідоцтва про власність, договору оренди тощо);

- для об'єктів дрібнороздрібної торговельної мережі та сфери послуг (пункт 3.1.2 розділу 3 Положення):

а) заява встановленого зразка із зазначенням бажаного режиму роботи;

б) копія виписки або витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань;

в) копія документа на розміщення тимчасової споруди.

(44) Для встановлення режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг, розташованих на захищених об'єктах (у вбудованих та прибудованих до житлових будинків приміщеннях), у нічний час з 22:00 до 8:00 години суб'єкт господарювання подає, крім документів, передбачених пунктом 3.1.1 розділу 3 Положення, висновок санітарно-епідеміологічної служби про відповідність об'єкта гігієнічним нормативам шумових параметрів (пункт 3.2 розділу 3 Положення).

(45) У разі зміни режиму роботи суб'єкт господарювання подає заяву про зміну режиму роботи.

(46) Відповідальність за достовірність відомостей у документах несе суб'єкт господарювання.

(47) Заява реєструється адміністратором (далі – Адміністратор) у Центрі надання адміністративних послуг Департаменту управління справами Черкаської міської ради (далі – ЦНАП) та в адміністративному органі – Департаменті.

(48) Рішення про встановлення режиму роботи або відмову приймається Департаментом протягом трьох робочих днів з дати одержання від Адміністратора заяви та документів і передається протягом двох робочих днів з дати прийняття відповідного рішення Адміністратору.

(49) Документ або відмова видається суб'єкту господарювання Адміністратором на шостий робочий день з дня подання суб'єктом господарювання заяви до ЦНАПу.

(50) У разі ненадання Адміністратору Департаментом у визначений термін Документа на сьомий день з дня подання суб'єктом господарювання заяви до ЦНАПу, автоматично встановлюється режим роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг, вказаний у заяві суб'єкта господарювання.

(51) Відповідальність за ненадання Адміністратору у визначений термін Документа або відмови несе Департамент.

(52) Відповідно до пунктів 4.1 - 4.2 розділу 4 Положення підставою для відмови у встановленні режиму роботи є:

- невідповідність відомостей у документах щодо розташування, належності об'єкта торгівлі та сфери послуг;
- подання органів державного контролю та нагляду, правоохоронних органів стосовно обмеження режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг.

(53) У разі відмови Департаментом надається суб'єкту господарювання через Адміністратора лист із зазначенням обґрунтованих підстав відмови та пропозиції встановлення іншого режиму роботи.

(54) Згідно з пунктом 5.1 розділу 5 Положення скасування режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг здійснюється у разі:

- звернення суб'єкта господарювання;
- подання органів державного контролю та нагляду, правоохоронних органів щодо порушення суб'єктом господарювання встановленого режиму роботи, громадського порядку, перевищення рівнів шуму, встановлених санітарними нормами;
- подання адміністративної колегії Виконкому.

(55) Отже, затверджене Виконкомом Положення встановлює **обов'язок** для суб'єктів господарювання усіх форм власності (**в тому числі некомунальної**), що здійснюють діяльність в об'єктах торгівлі та сфери послуг, розташованих на території ***«Інформація, доступ до якої обмежено»***, отримати від Департаменту документ про встановлення їх режиму роботи.

(56) При цьому, за результатами аналізу листів, якими протягом 2022 року - травня 2023 року Департамент повідомляв суб'єктів господарювання **некомунальної форми**

власності (ТОВ «Ческо-1», *«Інформація, доступ до якої обмежено»*) про результати розгляду їх заяв та пакетів документів щодо встановлення режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території *«Інформація, доступ до якої обмежено»* Відділенням встановлено, що **основними причинами відмов у встановленні режиму роботи є подання суб'єктами господарювання неповного пакету документів, передбачених Положенням, або розбіжності у наданих документах.**

(57) Встановлення Виконкомом у Положенні неправомірних вимог для суб'єктів господарювання **некомунальної форми власності** щодо надання переліку документів для встановлення їх режиму роботи (заява встановленого зразка із зазначенням бажаного режиму роботи; копія виписки або витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань; копія документа, який свідчить про право заявника на використання відповідного об'єкта (свідоцтва про власність, договору оренди тощо); копія документа на розміщення тимчасової споруди), а також **підстав для відмови у встановленні такого режиму роботи** (невідповідність відомостей у документах щодо розташування, належності об'єкта торгівлі та сфери послуг; подання органів державного контролю та нагляду, правоохоронних органів стосовно обмеження режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг), **створювало бар'єри вступу на ринок нових суб'єктів господарювання**, що, в свою чергу, могло призвести до обмеження конкуренції на ринку реалізації товарів, надання послуг і виконання робіт в об'єктах торгівлі та сфери послуг на території *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.

(58) Отже, дії виконавчого комітету Черкаської міської ради, які полягають у встановленні Положенням неправомірних вимог для суб'єктів господарювання **некомунальної форми власності** щодо надання переліку документів для встановлення їх режиму роботи, а також підстав для відмови у встановленні такого режиму роботи, які не передбачені чинним законодавством України, містили ознаки порушення, передбаченого частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, що можуть призвести до обмеження конкуренції на ринку реалізації товарів, надання послуг і виконання робіт в об'єктах торгівлі та сфери послуг на території *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.

(59) У зв'язку з цим, керуючись частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції закону, чинній до 01.01.2024) та на підставі статей 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», адміністративна колегія Відділення надала Виконкому обов'язкові для розгляду **рекомендації від 21.08.2023 № 60/15-рк/к** (далі – Рекомендації) припинити дії, які містять ознаки порушення, передбаченого частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», шляхом приведення Положення у відповідність до вимог чинного законодавства України.

(60) Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції закону, чинній до 01.01.2024) рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані. Про результати їх розгляду Антимонопольному комітету України, його територіальному відділенню повідомляється у десятиденний строк з дня отримання рекомендацій, якщо органами Антимонопольного комітету України не продовжено цей строк.

(61) Про результати розгляду Рекомендацій Виконком повинен був повідомити Відділення у місячний строк з дня їх отримання, із наданням підтвердних документів. Згідно з рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення (штрихкодний ідентифікатор № 0303515119836) Рекомендації разом із супровідним листом від 22.08.2023 № 60-02/3612 були вручені Виконкому 29.08.2023. Отже, термін виконання положень Рекомендацій - 29.09.2023.

(62) Листом від 21.09.2023 № 13410-01-5 14125-01-11 (вх. Відділення від 03.10.2023 № 60-01/3294) Департамент повідомив, що він, як структурний підрозділ Черкаської міської ради, основним завданням якого є реалізація політики у сфері торгівлі та підприємництва, координація заходів щодо розширення та вдосконалення мережі торгівлі, ресторанного господарства, сфери побутового обслуговування населення, у тому числі встановлення за погодженням з власниками зручного для населення режиму роботи відповідних закладів незалежно від форм власності, при забезпеченні виконання завдань, поставлених органом вищого рівня та безпосередньому виконанні своїх функцій, в межах та в порядку визначених чинним законодавством, здійснює свою діяльність та веде відповідний облік підприємств торгівлі, ресторанного господарства, сфери побутового обслуговування, що, в свою чергу, дає всі підстави заперечувати наявність порушень чинного законодавства.

З огляду на зазначене, Антимонопольний комітет України має право у суді визнавати протиправними, виявленими на думку Комітету, порушення законодавства органом місцевого самоврядування, як це передбачено діючим законодавством України.

(63) Листом від 29.01.2024 № 21438-01-21 (вх. Відділення від 13.02.2024 № 60-01/599) Департамент повідомив, що розглянувши розпорядження адміністративної колегії Відділення від 19.12.2023 № 60/108-рп/к про початок розгляду справи № 325/60/108-рп/к.23, Виконком прийняв рішення від 24.01.2024 № 73 «Про визнання таким, що втратило чинність рішення виконавчого комітету Черкаської міської ради від 02.02.2011 № 98 «Про затвердження Положення про порядок встановлення режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»** зі змінами» (далі – Рішення № 73). На підтвердження наведеної інформації Департамент надав до Відділення копію Рішення № 73, яким скасовано Положення.

(64) Листом від 09.02.2024 № 957/2495-01-21 (вх. Відділення від 19.02.2024 № 60-01/685) Черкаська міська рада повідомила, що з 02.02.2011 (дати затвердження Положення) по 09.02.2024 (дата надання відповіді) жоден суб'єкт господарювання некомунальної форми власності не оскаржував Положення, в тому числі не подавав позовів до суду з цього питання. Іншими документами (рішеннями, розпорядженнями, наказами), у тому числі чинними Правилами благоустрою **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, не передбачено обов'язок суб'єктів господарювання некомунальної форми власності погоджувати з Департаментом режим роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**.

(65) Отже, Виконком припинив вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції з 24.01.2024, тобто лише під час розгляду справи № 325/60/108-рп/к.23.

5. Кваліфікація дій відповідача

(66) Абзацом четвертим пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» від 09.08.2023 № 3295-IX передбачено, що справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим законом (01.01.2024), розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим законом.

(67) Прийняття Виконкомом рішення від 02.02.2011 № 98 «Про затвердження Положення про порядок встановлення режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»** (із змінами) обмежувало право

суб'єктів господарювання некомунальної форми власності на самостійність здійснення господарської діяльності у вигляді обов'язку погоджувати з Департаментом режим роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, що, в свою чергу, створювало бар'єри вступу на ринок через впровадження неправомірної процедури погодження режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, а також можливість Департаменту відмовити в такому погодженні.

(68) При цьому, оскільки Положення було обов'язковим для всіх суб'єктів господарювання, незалежно від форм власності, які здійснюють діяльність на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»** (пункт 1.2 Положення), суб'єкти господарювання некомунальної форми власності не могли відмовитися від проходження процедури погодження з Департаментом режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**.

(69) Відповідно до статті 19 Конституції України правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством.

(70) Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

(71) Згідно із статтею 42 Конституції України кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом.

(72) Відповідно до статті 144 Конституції України органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.

(73) Одним із принципів, на основі яких здійснюється місцеве самоврядування в Україні відповідно статті 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», є законність.

(74) Згідно із частиною третьою статті 18 Господарського кодексу України органам державної влади та органам місцевого самоврядування, їх посадовим особам забороняється приймати акти та вчиняти дії, які усувають конкуренцію або необґрунтовано сприяють окремим конкурентам у підприємницькій діяльності, чи запроваджують обмеження на ринку, не передбачене законодавством. Законом можуть бути встановлені винятки з цього правила з метою забезпечення національної безпеки, оборони чи інших загальносуспільних інтересів.

(75) Частиною другою статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

(76) Виконання органами влади та органами місцевого самоврядування зобов'язання щодо сприяння розвитку конкуренції та не вчинення будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію, здійснюється шляхом створення конкурентного середовища для здобуття суб'єктами господарювання переваг над іншими суб'єктами господарювання завдяки власним досягненням, чим забезпечується змагальність між суб'єктами господарювання, що є головною ознакою економічної конкуренції.

(77) Недотримання органами влади та органами місцевого самоврядування зазначених принципів призводить до спотворення конкуренції та відповідно до нездійснення ними заходів щодо сприяння розвитку конкуренції, що є одним із заходів, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері розвитку економічної конкуренції та обмеження монополізму.

(78) Відповідно до частини першої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентними діями органів місцевого самоврядування є прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів місцевого самоврядування, які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

(79) Згідно з абзацом дев'ятим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, зокрема, визнається дія, якою встановлюються не передбачені законами України заборони та обмеження самостійності підприємств, у тому числі щодо придбання чи реалізації товарів, ціноутворення, формування програм діяльності та розвитку, розпорядження прибутком.

(80) Вчинення антиконкурентних дій органами місцевого самоврядування відповідно до частини третьої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» забороняється.

(81) Пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що антиконкурентні дії органів місцевого самоврядування є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

(82) Таким чином, дії виконавчого комітету Черкаської міської ради, які полягають у прийнятті рішення від 02.02.2011 № 98 «Про затвердження Положення про порядок встановлення режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»** (із змінами), яке обмежувало право суб'єктів господарювання некомунальної форми власності на самостійність здійснення господарської діяльності у вигляді обов'язку погоджувати з Департаментом економіки та розвитку Черкаської міської ради режим роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, є порушенням, передбаченим абзацом дев'ятим частини другої статті 15 та пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, якими встановлювалися не передбачені законами України обмеження самостійності підприємств щодо реалізації товарів і надання послуг в об'єктах торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**.

6. Заперечення, зауваження та їх спростування

(83) Станом на дату прийняття рішення будь-яких зауважень чи заперечень щодо змісту Подання від Виконкому до Відділення не надходило.

7. Остаточні висновки у справі

(84) Таким чином, зібраними у справі доказами доводиться, а запереченнями відповідача не спростовується висновок адміністративної колегії Відділення про те, що дії виконавчого комітету Черкаської міської ради, які полягають у прийнятті рішення від 02.02.2011 № 98 «Про затвердження Положення про порядок встановлення режиму

роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»** (із змінами), яке обмежувало право суб'єктів господарювання некомунальної форми власності на самостійність здійснення господарської діяльності у вигляді обов'язку погоджувати з Департаментом економіки та розвитку Черкаської міської ради режим роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, є порушенням, передбаченим абзацом дев'ятим частини другої статті 15 та пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, якими встановлювалися не передбачені законами України обмеження самостійності підприємств щодо реалізації товарів і надання послуг в об'єктах торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**.

(85) Відповідно до статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції», порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

Враховуючи наведене та керуючись статтями 7, 12¹ і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції закону, чинний до 01.01.2024), пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 362-р, зареєстрованого в міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (із змінами), пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 року за № 90/299 (із змінами) [в редакціях, що були чинні до 01.01.2024], адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Визнати дії виконавчого комітету Черкаської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**; **«Інформація, доступ до якої обмежено»**), які полягають у прийнятті рішення від 02.02.2011 № 98 «Про затвердження Положення про порядок встановлення режиму роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»** (із змінами), яке обмежувало право суб'єктів господарювання некомунальної форми власності на самостійність здійснення господарської діяльності у вигляді обов'язку погоджувати з Департаментом економіки та розвитку Черкаської міської ради режим роботи об'єктів торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, порушенням, передбаченим абзацом дев'ятим частини другої статті 15 та пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, якими встановлювалися не передбачені законами України обмеження самостійності підприємств щодо реалізації товарів і надання послуг в об'єктах торгівлі та сфери послуг на території **«Інформація, доступ до якої обмежено»**.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова адміністративної колегії –
голова відділення

О. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ